

KÖS KAPLICALARININ TURİZME KAZANDIRILMASI Kös springs brought tourism

Yrd. Doç. Dr. Nadir ÇOMAK

Muş Alpaslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim
Dalı. E-posta: ncomak@hotmail.com

Uzm. Burhan GÜNCEGÖRÜ

Coğrafya Öğretmeni, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü
bguncegoru@hotmail.com

ÖZET

Kös Kaplıcaları Bingöl – Erzurum karayolunun 20. km'sinde Ilıcalar Beldesi'nde yer almaktadır. Bingöl – Karlıova fay hattı üzerinde yer alan kaplıca suyunun sıcaklığı yaklaşık 45 °C'dir. Otel, motel, lokanta gibi sosyal tesislerle hizmet veren kaplıcalar yaz döneminde yoğun ilgi görmektedir. Kış mevsiminde iklim şartlarının da etkisine bağlı olarak ziyaretçi sayısı oldukça azalır.

Kös Kaplıcaları'nın turizme kazandırılması için sosyal tesisler yeni donatılarla zenginleştirilmeli ve ziyaretçilerin ihtiyaçlarına cevap verecek konuma getirilmelidir. Tesislerin tanıtımına önem verilmeli, bunun için medya ve gelişmiş iletişim teknolojilerinden faydalanılmalıdır. Tesislerde modern işletme anlayışı hâkim olmalı, müşteri memnuniyeti önemslenmeli, gelen ziyaretçinin bir sonraki tatil döneminde de tesisten faydalanılması için çalışmalar yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kös Kaplıcaları, turizm, ılıca, jeotermal, tatil yeri.

ABSTRACT

Kös thermal water is situated between Bingöl-Erzurum highway at twenty kilometres in Ilıca town. It is on the Bingöl-Karlıova fault line and its temperature is around 45 C. As it serves as a hotel, motel and restaurant for social facilities, it takes great interest in summer. In winter because of weather conditions the numbers of visitors decrease considerably.

To gain this place as a touristic attraction, social facilities should be enriched with new outfits and they must satisfy the needs of visitors. It should be given importance to the advertising of the facilities and media and improved communication technologies be used for this aim. Modern management manner

must rule over the foundation, customer satisfaction should be cared about and efforts must be shown to have the same customer again in the next holiday period.

Key Word: *Kös Spas, tourism, spa, geothermal, resort.*

GİRİŞ

Jeotermal kaynaklar, yerin derinliklerinden kaynağını alan suların çeşitli mineraller içererek sıcak bir şekilde yeryüzüne çıkması ile meydana gelen kaynaklardır. Kaynağını yerin altından alan ve sıcaklığı 20 °C'den fazla olan kaynaklar bu gruba dâhil edilir. Jeotermal kaynaklardan sıcaklığı 40 °C'ye kadar olanlar turizm amaçlı kullanılırken 40 – 180 °C arasında olanlar ısınma amaçlı 180 °C'den fazla olanlar ise enerji üretimi için kullanılır (Şimşek, 1991;5).

Jeotermal kaynaklar buldukları bölgenin jeolojik yapısına bağlı olarak farklı özelliklere sahip mineraller ihtiva ederler. Buna bağlı olarak da kendine has kimyasal özellikler ihtiva eden jeotermal kaynaklardan sağlık alanında sıkça yararlanır. Bu amaçla kapalı tesisler yapılarak jeotermal kaynaklardan istifade edilen yapılar kaplıca olarak adlandırılır. Özellikle su debisinin yüksek, konaklama, sosyal tesis, tanıtım ve ulaşım bakımından gelişme gösteren kaplıcalar turizm açısından oldukça gelişmişlerdir. Bunların bir kısmı yerel ve bölgesel etkiye sahiptir.

1. Dünyada Termal Turizmin Gelişimi

Jeotermal kaynaklardan yararlanma oldukça eski zamanlara dayanmaktadır. Bu kaynaklardan ilk yararlanma MÖ 1500 yıllarına rastlar (www.termalturizm.org). Bu yıllarda Romalılar ve Çinliler jeotermal kaynakları yıkanma, pişirme ve ısınma amaçlı kullanmışlardır. 1322 yılında Fransa'da ise köylüler evlerini ısıtmak için jeotermal kaynaklardan faydalanmışlardır. 1800'lü yıllardan sonra ABD'de kaplıca kültürü oluşmaya başlamış, 1900 yılında Kaliforniya'da 30'dan fazla kaplıca açılmıştır (www.termalturizm.org). Bu tarihlerden sonra kaplıcalar hızla yayılırken aynı zamanda enerji elde etmek için de jeotermal kaynaklardan büyük ölçüde yararlanılmıştır.

2. Türkiye’de Termal Turizmin Gelişimi

Türkiye bugünkü oluşumunu büyük ölçüde yakın jeolojik zamanlarda tamamlamıştır. Dolayısıyla tektonik bakımdan hareketli olup aktif bir deprem kuşağı üzerinde yer almaktadır. Bu durum da ülkemizin jeotermal kaynaklar bakımından zengin olmasını sağlamıştır. Özellikle Batı Anadolu ile Marmara Denizi’nin doğu ve güney sahilleri ile Kuzey Anadolu Fay (KAF) hattı ve Güney Anadolu Fay (GAF) hattını içine alan kuşak bu zenginliğin en fazla olduğu bölgedir.

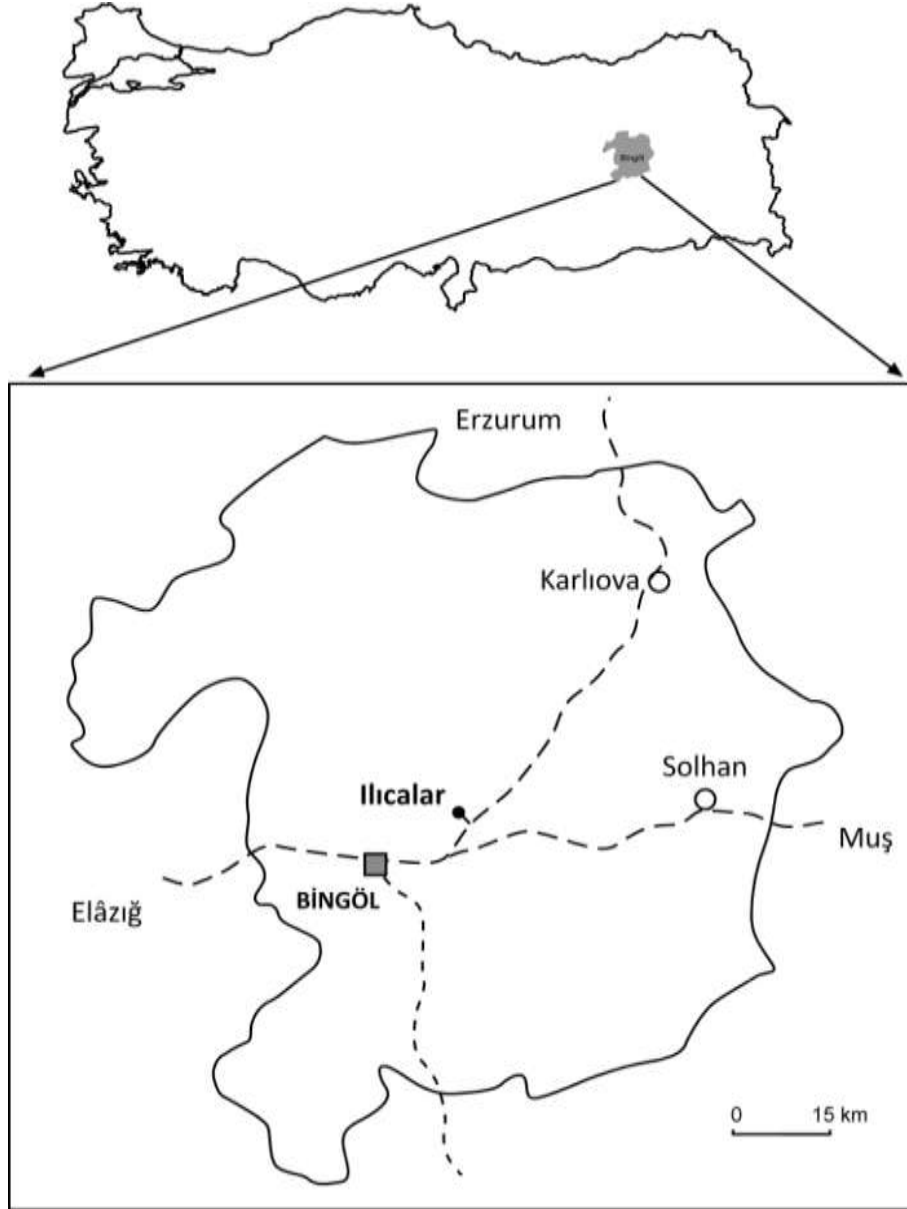
Türkiye’de termal turizmin temeli Selçuklulara kadar uzanır. Selçuklular ve Osmanlılar Anadolu’da termal sulardan azami ölçüde yararlanmış birçok hamam inşa etmiştir. Osmanlılar döneminde inşa edilen kaplıca ve hamamlar ile Türk hamam kültürüne büyük katkıda bulunulmuştur. Özellikle Bursa civarında yapılan Kükürtlü Kaplıca, Kaynar Kaplıcası, Armutlu Kaplıcası bunlardan bazılarıdır (Raman, 1972). Nitekim günümüzde Osmanlı Dönemine ait birçok kaplıca hâlâ varlığını devam ettirmektedir.

Turizm aktivitelerinin çeşitlenmesi ile birlikte kaplıca turizminde de zamanla büyük gelişmeler yaşanmış, İl özel idareleri ve belediyelerin desteği ile jeotermal sular üzerinde kaplıcalar yapılmış bu tesisler turizme kazandırılmıştır. Kaplıca turizminin kârlılığı ve bu tesislerden şifa amaçlı faydalanmanın artması ile birlikte kür merkezleri için devlet tarafından çeşitli teşvikler verilmiştir. Nitekim buna bağlı olarak son yıllarda termal turizm büyük gelişme göstermiştir (Özbek, 1991).

3. Köş Kaplıcalarının Coğrafi Özelliği

3.1. Coğrafi Konum

Kös Kaplıcaları Bingöl şehir merkezinin kuzeydoğusunda, Bingöl – Erzurum karayolunun 20. km’sinde yer alır (Şekil 1). Kaplıcanın bulunduğu yerleşim birimi resmi kayıtlarda Ilıcalar olarak adlandırılır. Halk arasında Kaplıcalar veya Hamamlar olarak da bilinir. Yerleşim birimi Ağaçeli Bucağına bağlı iken 1999 yılında belediye yerleşimi haline gelmiş ve şu anda sağlık ocağı, karakol, ilköğretim okulu, belediye, bakkal, lokanta, petrol istasyonu, halı saha, fırın, PTT Acentesi...vb kuruluşların bulunduğu bir yerleşim birimidir. Altı mahalleden oluşan beldenin 2008 yılı itibarıyla nüfusu 3.555 kişidir (www.ilicalar.bel.tr).

Şekil 1: Ilicalar Beldesi lokasyon haritası

Şekil 2: Kös Kaplıcalarının uydu görüntüsü

3.2. Fizikî Özellikler

İnceleme sahası, Paleozoik yaşlı mermer, şist, kalsit ve kristalize kireçtaşlarından oluşur. Sıcak kaynaklar metamorfik seri içerisindeki kristalize kireçtaşlarının içerisinde rezerve olarak bulunan kontaklardan çıkmakta ve Kös deresinin havzayı terk ettiği yerden boşalmaktadır. Kaynaklar, kuzeydoğu – güneybatı istikametinde uzanan Doğu Anadolu Fay zonunu verevine kesen bir kırık hattı boyunca yüzeye çıkmaktadır (Bulut, 2001;65). Kaynak mahallinde yaklaşık 47 °C olan suyun sıcaklığı tesislere ulaştığında yaklaşık 41 °C'ye kadar düşer.

Kaplıca tesisleri Kös çayının kuzeydoğu ve güneybatı kıyılarında yer almaktadır. Tesislerde kullanılan sular ise bu vadinin güneybatısında ve tesislere yaklaşık 100 metre mesafededir. Tesislere ulaştırılan sular haricinde dere yatağı boyunca yüzeye çıkan kaynaklar bu bölgenin jeotermal kaynaklar bakımından zengin olduğunu göstermektedir. Sancak beldesinden başlayıp Göltepesi Köyü ile İçpınar mahallesinin kuzeyinden geçerek Kös Çayı vadisi boyunca uzanan ve bugünkü kaplıca tesisinin (yeni tesis) kuzeydoğusundan Göynük Çayı vadisinde son bulan fay hattının Kös Çayı vadisinde kalan kısmında yapılacak sondajlarla yeni termal kaynaklara rastlanılacağı muhtemeldir. Bölgenin genel jeolojik yapısı da jeotermal kaynakların zenginliğini desteklemektedir. Nitekim

23 Ağustos 2009 tarihinde bugünkü tesisin yaklaşık 13 km kuzeybatısında Göynük çayı vadisinde yapılan sondaj çalışmasında 550 m derinlikte 70 °C sıcaklığa sahip kaynaklara rastlanılmıştır (www.bingolgazetesi.com.tr).¹

Bingöl meteoroloji istasyonunun verilerine göre çalışma sahasında yıllık ortalama sıcaklık değerleri 11.9 °C, yıllık yağış miktarı ise 913.7 mm'dir. Step formasyonlarının hâkim olduğu çalışma sahasında sığır kuyruğu (verbascum), geven (astragalus), kekik (tymus), yavşan (artemisia) ve sütleğen (euphorbia) uzun süre yeşil kalır. Bununla birlikte meşe, ardıç ağaçları ile vadi yamacında incir ağaçlarına rastlanılır (Bulut, 2001).

Tesisin vadi tabanında kurulmasından dolayı akarsuyun yüksek debiye ulaştığı kış ve ilkbahar mevsimlerinde taşkın tehlikesi yaşanmaktadır. Bu tehlikeyi bertaraf etmek için belde belediyesi tarafından 2007 – 2008 - 2011 yıllarında dere yatağı ıslah edilmiştir.

3.3. Kös Jeotermal Kaynağının Kimyasal Özellikleri

Kös Kaplıcaları suyunun kimyasal özellikleri ilgili çalışmalar İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı tarafından yapılmıştır. Kaplıca suyunun kemik hastalıkları, diş çürümeleri, mide ve bağırsak hastalıkları, idrar yolları hastalıkları, sinirsel hastalıklar, gut hastalığı, kalp ve damar hastalıkları, şeker hastalıkları, kadın hastalıkları ve beslenmeye bağlı flor eksikliğinin tedavisinde faydalı olduğu belirtilmiştir (Karagülle, 1995).

3.4. Kaplıcaların Kös Kaplıcalarının Teknik Özellikleri

Kös çayı vadisinde yüzeye çıkan sıcak sular uzun süre açıktan akmış yöre halkı tarafından basit göletler yapılarak bu sulardan şifa ve yıkanma amaçlı faydalanılmıştır. İl Özel İdaresi tarafından yapılan araştırmalardan sonra buraya tesisin yapılması kararlaştırılmıştır. Bu tesiste iki kapalı havuz (1 bayan 1 erkek havuzu), 52 yataklı otel, 16 adet

¹ 2004 yılında aynı bölgede başlanan sondaj çalışmaları güvenlik problemi nedeniyle durdurulmuş. Bu çalışmalara 23 Ağustos 2009 tarihinde tekrar başlanmış. 550 metre derinlikte ulaşılan ve sıcaklığı 70 °C ve debisi 35 lt/sn olarak ölçülen suyun tahlilleri MTA tarafından yapılmaktadır. Olumlu sonuçların gelmesi halinde mevcut suyun Bingöl şehir merkezinde konutların ısıtılması amacıyla kullanılması düşünülmektedir.

KÖS KAPLICALARININ TURİZME KAZANDIRILMASI

motel ile lokanta mevcuttur. Tesis il özel idaresi tarafından ihale usulü ile özel sektöre kiraya verilerek işletilmektedir (Fotoğraf-1).

Uzun yıllar boyunca sadece İl Özel İdaresi tarafından yapılan tesis hizmet vermiştir. 2004 yılında özel sektör tarafından daha modern görünümüne sahip yeni bir tesis inşa edilmiştir. Bu tesis, iki kapalı havuz (1 bayan 1 erkek havuzu), 10 adet motel, 210 yatak kapasiteli otel, sauna ile lokantaya sahiptir. Tesis çevresinde yaz mevsiminde kullanılabilen çay bahçesi mevcuttur. Yeni tesis daha modern görünümüne sahip olmasına rağmen her iki tesisin de modern turizm anlayışına göre çeşitli eksikliklere sahip olduğu görülmektedir.

Tesis Haziran – Eylül aylarını içine alan dönemde oldukça faal iken kış mevsimine doğru ziyaretçi sayısı oldukça azalır. İklim şartlarının olumsuz etkisi kış mevsiminde ziyaretçi sayısının azalmasında oldukça büyük rol oynar.

Fotoğraf 1: Kös Kaplıcalarından bir görünüm

3.5. Kös Kaplıcalarının Turizme Kazandırılması

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de jeotermal kaynaklardan uzun süre boyunca ilkel yöntemlerle istifade edilmiştir. İlk basit havuzlar zamanla yerini daha pratik faydalanılabilen hamam ve havuzlara bırakmıştır. Günümüzdeyse artık son derece modern tesisler çeşitli donatıları ile birlikte inşa edilmiştir. Kös Kaplıcaları da bu bağlamda zamanla kendini yenilemiş tesislerde çeşitli sosyal donatıların eklenmesi için bir takım çalışmalar yürütülmüştür. Modern turizm işletmeciliği düşünüldüğünde bu tesislerin kendisini sürekli yenilemesi hizmet açısından oldukça önem arz etmektedir. Kös Kaplıcalarının yerel ve bölgesel turizme kazandırılması için neler yapılmalıdır?

3.5.1. Tesislere Gerekli Hizmet Üniteleri Eklenmelidir

Turistik tesisler modern donatılara ve profesyonel hizmet anlayışına sahip olduğu ölçüde gelişip büyür. Aksi takdirde tesisin bölgesel turizme hizmet etmesi, aranan tesis haline gelmesi ve gelişip büyümesi oldukça güç olacaktır. Tam manasıyla hizmet vermek isteyen bir termal tesiste bazı hizmet üniteleri ile tedavi ünitelerinin bulunması bir zorunluluktur. Bu üniteleri şu şekilde sıralayabiliriz.

Kös kaplıcasında bulunan hizmet üniteleri	Modern bir tesislerde bulunması gereken tedavi üniteleri (Bişgin, 2000).
Restaurant (Açık/kapalı), Havuz, Kalorifer sistemi – Jeotermal enerji, Cafe, Genel telefon, Kahvaltı salonu, Spor Tesisi, Oda telefonu ,Tv / Oyun salonu, Otopark.	Açık termal havuz, Kapalı termal havuz, El ayak banyosu, Özel banyo – küvet, Türk hamamı, Özel masaj birimleri Kür havuzu, Çamur kürü, Tahlil laboratuvarı, Doktor denetimi, Fizik tedavi birimleri, Parafin tedavi, Su altı masajı, İnhalasyon birim, Basıncılı duş, Röntgen ve kardiyografi, Ambulans, Jimnastik salonu, Sauna, Kür parkı

Modern bir kaplıcada bulunması gereken hizmet ünitelerine bakıldığında Kös Kaplıcaları'nda bu hizmet üniteleri bakımından bazı eksikliklerin göz çarptığı görülmektedir. Dinlenmek amacıyla gelen turistin günün tamamında şifa niyetiyle olsa dahi havuzda ve motelde zaman geçirmesi oldukça zor olacaktır. Doğa ile iç içe olan bölgede daha fazla aktiviteye katılmak isteyecek, tesiste sosyal faaliyetlerin daha çeşitli olmasını arzu edecektir. Bu bağlamda, hem şifa merkezi hem tatil merkezi olacak şekilde ilave hizmet üniteleri inşa edilmelidir. Basketbol, voleybol, masa tenisi gibi sportif birimlerin inşa edilmesiyle ziyaretçilere

KÖS KAPLICALARININ TURİZME KAZANDIRILMASI

farklı alternatifler sunulacak ve böylece ziyaretçi sayısının artırılması sağlanacaktır. Nitekim ülkemizde Afyonkarahisar, Bursa, Sakarya gibi illerde yapılan kaplıçalarda bu hususlar göz önüne bulundurulmuştur (Fotoğraf-2).

Fotoğraf 2: Başaran Kaplıcası'ndan (Afyonkarahisar) bir görünüm

Kapalı ve açık yüzme havuzları makul büyüklüğe sahip olmalıdır. Kapalı havuzlar için kişi başına en az 4 m² alan düşecek şekilde tesisler planlanmalıdır.

Tesisin şifa merkeziyle birlikte aynı zamanda bir tatil merkezi olması göz önüne alınmalı ve hizmet birimleri bu doğrultuda artırılmalıdır. Yaz mevsiminin yüksek sıcaklık değerleri göz önüne alındığında sadece kapalı havuzlardan faydalanmanın oldukça güç olacağı aşikârdır. Bu durum da tesislere olan cazibeyi azaltacaktır. Bu olumsuzluğu ortadan kaldırmak için modern görünüme sahip açık yüzme havuzları inşa edilmelidir. Nitekim modern manada hizmet veren turistik tesislerde bu tarz havuzlar oldukça yaygındır (Fotoğraf-3). Yaz mevsiminin ziyaretçi yoğunluğu göz önüne alındığında makul büyüklüğe sahip havuzların inşası bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Fotoğraf 3: Yalova Termal Tesisleri yazlık havuzdan bir görünüm

3.5.2. Doğal Çevreden Daha Fazla Faydalanılmalı

Bir tatil beldesinde beşeri yapı inşasının doğal çevre üzerindeki tahribatı ne kadar aza indirgenirse doğal güzelliklerden faydalanma olanağı o derece yüksek olacaktır. Dinlenmek ve şifa bulmak amacıyla tatile gelen ziyaretçiler de elbette doğanın güzelliğinden faydalanmak isteyeceklerdir. Bu amaçla sosyal tesisler inşa edilirken doğanın tahribatı asgari seviyeye indirilmeli ve tesislerin inşasından sonra rekreasyon alanları oluşturulmalıdır.

Kös Kaplıcaları'nın bulunduğu bölge doğal peyzajın geliştirilmesi açısından oldukça uygun şartlara sahiptir. Nitekim vadi tabanı ve yamacında yapılacak düzenlemeler ile tesis yeni bir çehreye kavuşacaktır. Bu bağlamda vadi yamaçları boyunca ağaçlandırma yapılmalı, yürüyüş alanları ve dinlenme alanları ile ziyaretçilerin zaman geçirebileceği kameliyeler inşa edilmelidir.

Kaplıca yerleşkesi, ziyaretçilerin termal sular haricinde de doğal çevre ile iç içe vakit geçireceği şekilde düzenlenmelidir. Bugünkü tesislerin kurulduğu Kös Çayı vadisi bu açıdan oldukça uygun şartlara sahiptir. Kös Çayı vadisi yeniden ıslah edilmeli, vadi tabanında gölet inşa edilmeli. Yaz mevsiminde bu gölette su tutulmalı, yöre şartlarına uygun

balık türleri yetiştirilmeli, deniz bisikleti ile gölde gezinti imkânı sunulmalıdır. Böylece ziyaretçilere sosyal aktivite çeşitliliği sağlanmış olacak ve tesislere olan talebi de artıracaktır.

3.5.3. Kaplıca Kongre ve Toplantı Merkezi Olarak Hizmet Verebilmeli

Bingöl ili ve çevre illerin hızla gelişmesiyle birlikte ticari ve sosyal hayatta mutlak surette bazı değişiklikler olacaktır. Nitekim DAP kapsamında yer alan bir il olması ve Fırat Kalkınma Ajansı kapsamında yer alması bu gelişmeyi hızlandıracaktır. Bu açıdan ticari kuruluşlarla birlikte kamu kuruluşlarının da tanıtım ve toplantılarını içine alan sosyal, idari ve ekonomik aktiviteleri olacaktır. Bu bağlamda toplantı, tanıtım ve organizasyonlara ev sahipliği yapacak tesislerin varlığı büyük bir ihtiyaçtır. Köş Kaplıcaları toplantı ve tanıtım salonlarını barındıracak ve burada yerel ve bölgesel bazda hizmet verecek şekilde düzenlenmelidir. Nitekim ülkemizde birçok turistik tesisin bu şekilde hizmet vermesi yukarıdaki zikrettiğimiz düşünceyi desteklemektedir.

3.5.4. Sosyal Aktiviteler Yaygınlaştırılmalıdır

Tesis, “*gelen turistin yeniden gelmesi ve her turistin yeni bir turist yönlendirmesi*” anlayışı çerçevesinde hizmet vermelidir. Bir turistik tesisin en büyük reklamı gelen müşterinin yapacağı reklamdır. Turist, verilen hizmet karşısında olumlu veya olumsuz reklam aracı olacaktır. Bu nedenle turistlerin güzel zaman geçirmesi ve tesislerden memnun ayrılması sağlanmalıdır. Bu bağlamda Köş Çayı vadisi kıyısında atıl vaziyette olan alanlarda yaz sezonunda hizmet verecek açık çay bahçeleri inşa edilmelidir. Bu çay bahçelerinde yaz mevsimi boyunca açık havada sinema gösterimi, canlı müzik, yöresel kültür öğelerini barındıran etkinliklere yer verilmelidir. Doğal ortamın estetiğine uygun çevre düzenlemesi, ışıklandırma ve yukarıda zikredilen etkinliklerin meydana getireceği atmosfer sayesinde ziyaretçilerin güzel zaman geçireceği bir ortam oluşturulacaktır. Bununla birlikte şehir merkezi ve yakın çevresinden gelecek gününbirlik ziyaretçiler de ağırlanmış olacaktır.

Tatil yeri seçilirken çocuklara uygun mekânların varlığı ve çocukların da tatil beldesinde güzel zaman geçirmesine dikkat edilir. Bu nedenle turistik yapılar planlanırken çocukların zaman geçirebileceği tesisler göz ardı edilmemelidir. Bunun için çocuk parkı ve çocuk oyun

bahçesi düzenlenmelidir. Böylece çocuklu ailelerin rahatça tesiste konaklamasına imkân sağlanacak bu durum tercih nedeni olarak kullanılabilir.

3.5.5. Tanıtıma Önem Verilmeli

Kös Kaplıcaları gibi pazar olanakları bakımından dezavantajlı konuma sahip olan ticari işletmelerde yapılan hizmetler ne kadar kaliteli olursa olsun yeterli tanıtım yapılmadığı müddetçe bu tesislerin yerel ve bölgesel turizme hitap etmesi zor olacaktır. Bu amaçla tesis planlı bir şekilde bütçesinden her yıl belli bir pay ayırarak tanıtım faaliyetleri için kullanılmalıdır. Bunun için yazılı ve görsel medya kullanılmalı, promosyon uygulanmalı ve reklama önem verilmelidir. Bu çerçevede;

- Tatil turları düzenleyen internet sitelerinde tanıtım yapılmalı
- İnternet üzerinden tesisle ilgili detaylı bilgilere ulaşılmalı, rezervasyon yapılabilir. Kös Kaplıcaları'nın bulunduğu Bingöl ili ve yakın çevresinde yurt dışında ikamet eden ve yaz mevsiminde tatil amacıyla bu bölgeye dönüş yapan çok sayıda insan mevcuttur. Bölgeye gelen ziyaretçiler tesis açısından önemli bir potansiyeldir. Bu nedenle İnternet sitesinde tesisle ilgili detaylı bilgilere yer verilmelidir. Gelecek ziyaretçi, hangi imkânlardan faydalanabileceğini ve hangi tarihler arasında tesislerin otel veya motel bölümünden istifade edebileceğini ve tesis ücretleri konusunda detaylı bilgileri edinebilmelidir.
- Bölgesel ve ulusal yarışma, dizi ve sinema filmi çekimine imkân sağlanmalı. Nitekim ülkemizde çeşitli yerli dizilere ev sahipliği yapan mekânlar dizi bitiminden sonra ziyaretçilerin uğrak mekânı haline gelmiştir.
- Yakın illerde faaliyet gösteren yerel gazete, radyo, televizyon, billboard ve internet sitelerine tanıtıcı reklam verilmeli.

3.5.6. Ilıcalar Turizm Meslek Yüksek Okulu Açılmalıdır

Yukarıda zikredilen düşünceler haricinde, Kös Kaplıcaları'nın turizme kazandırılması ve Ilıcalar Beldesi'nin turizm merkezi haline getirilmesi için atılacak önemli bir adım ise Bingöl Üniversitesi'ne bağlı Ilıcalar Turizm Meslek Yüksek Okulu'nun açılmasıdır. Açılacak böyle bir eğitim kurumu şu faydaları sağlayacaktır.

KÖS KAPLICALARININ TURİZME KAZANDIRILMASI

- Meslek Yüksek Okulu bünyesinde kurulacak termal tesisler ile yeni işletmeler açılmış olacaktır. Bu işletmeler modern hizmet anlayışına göre hizmet verecek ve müşteri memnuniyeti azami düzeye ulaşacaktır.
- Türkiye'nin farklı yerlerinden gelip yüksekokulda öğrenim göreceğ öğrenciler döndükleri şehirlerde Köş Kaplıcaları'nın tanıtım için önemli bir fırsat olacaktır.
- Yüksekokul öğrencileri belde ekonomisine katkı sağlayacaklardır.
- Yüksekokul bünyesinde inşa edilecek uygulama oteli ve tesisleri ile beldeye yeni modern tesis kazandırılacak. Bu tesis hem Bingöl Üniversitesi'nin bütçesine, hem beldenin termal turizm merkezi haline gelmesine büyük bir katkı sağlayacaktır.

3.5.7. Turistik Tesis İşletmesi Alanında Profesyonel Personel İstihdam Edilmeli

Ticari hayatta kalıcı olmak isteyen ve geniş bir kitleye hitap eden ticari kuruluşlar modern işletme mantığı çerçevesinde hareket etmelidir. Turizm sektörü gibi farklı coğrafyalardan müşterilere hitap eden kuruluşlarda müşteri ile ilişkiler mutlak surette profesyonel anlayış gerektirir. Rezervasyon hizmetleri, servis hizmetleri, tesislerin temizlik hizmetleri, müşterilerin günlük ihtiyaçlarının karşılanması bu kapsamda değerlendirilmelidir. Bu bağlamda farklı servislerde hizmet sunan (yiyecek ve içecek, temizlik, otopark vs) görevliler turizm meslek yüksekokulunda eğitim görmüş bireylerden seçilmelidir. Bu imkân yoksa bu konuda kurs görmüş ve kısa süreli de olsa eğitime tabi olmuş kişiler tercih edilmelidir. Tesislerde görev yapan personel görevine uygun kıyafet kullanmalı. Böylece ziyaretçiler muhatap olacağı personeli daha kolay ayırt edebilecektir. Gerek bilgi edinmek gerekse rezervasyon yaptırmak için iletişime geçen ziyaretçilerin ihtiyaçlarına cevap verilemeli bu konuda ziyaretçi ile iyi bir iletişim kurulmalıdır.

3.5.8. İletişim ve Tanıtımda İnternet Teknolojisinden Faydalanılmalıdır

İnternet teknolojisi sayesinde günümüzde birçok insan oturduğu yerden herhangi bir birey ile muhatap olmadan alışveriş yapmakta, kurumsal ve kişisel iş ve işlemleri yürütmektedir. Turizm alanı da

İnternet teknolojisinin en fazla kullanıldığı sektörlerden biridir. Günümüzde turistik tesislerin çok büyük bir kısmında ziyaretçi, tesisin coğrafi konumu, sunduğu hizmetler, ulaşım özellikleri, mimarisi, konaklama giderleri konusunda bilgi almakta İnternet üzerinden rezervasyon yapmakta ve ödemelerini de yine aynı şekilde İnternet üzerinden yapabilmektedir. Bu hizmetler günümüzde artık bir tesisin sağladığı ekstra hizmetlerden öte tesislerde bulunması gereken zorunlu özellik haline almıştır.

Yukarıdaki açıklamalar göz önüne alındığında tesisin daha profesyonel hizmet vermesi için İnternet sitesi yukarıdaki hizmetleri verebilecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

3.5.9. Tesislerde Doktor ve Masör Görev Yapmalıdır

Termal tesisler hem tatil hem sağlık amaçlı görev veren kuruluşlardır. Termal tesisler bazı hastalıklar için şifa kaynağı iken bazı hastalıklar için de risk teşkil edebilmektedir. Bunun için tesiste uzman görev yapmalı ve risk grubundaki hastaların tesislerden faydalanması için rehberlik etmeli ve olabilecek acil durumlarda müdahale etmelidir. Zaman zaman özellikle çocukların boğulma tehlikesi yaşaması, nefes darlığı çeken ziyaretçilerin ani rahatsızlıkları tesislerde hekimin bulundurulmasını zorunlu kılmaktadır.

Tesislerden faydalanan diğer bir ziyaretçi grubu ise çeşitli eklem hastalıklarına şifa bulmak için fizik tedavi yaptırmak isteyen hastalardır. Bu hastaların uzman masör yardımı almadan kulaktan duyma yöntemlerle yapacakları tedavi çeşitli sağlık problemlerine neden olabilecektir. Bu amaçla tesislerde masaj salonları yaptırılmalı ve bu alanda eğitim görmüş fizik tedavi uzmanları görev almalıdır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Kös Kaplıcaları, coğrafi konumu, su sıcaklığı, ihtiva ettiği mineraller bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. Dinlenmek ve şifa bulmak için yöre ve bölge halkı tarafından ilk tesislerin inşa edilmesinden günümüze kadar tercih edilmiştir. Kös kaplıcaları Kös Kaplıcaları, termal turizm tesislerinin az ve alternatif tatil mekânlarının kısıtlı olduğu bir coğrafyada yer almaktadır. Çalışma sahasında alternatif

KÖS KAPLICALARININ TURİZME KAZANDIRILMASI

dinlenme ve tatil mekânlarının azlığı, Kös Kaplıcalarının tercih edilmesinde önemli bir avantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Kös Çayı vadisinde inşa edilen ilk tesisin yapımının üzerinden uzun bir zaman geçmiş olmasına rağmen tesis kapasitesinin yeterince yükseltilmemesi kaplıcaların gelişimini olumsuz yönde etkilemiştir. Kaplıcalardan daha etkin bir şekilde faydalanılması için modern işletmecilik anlayışı çerçevesinde Kös Kaplıcaları'nın ve çevresinin güçlü yönleri ortaya konulmalı ve bunlardan azami ölçüde faydalanılmalıdır. Bu bağlamda kaplıcaların bulunduğu çevrenin doğal güzellikleri ve kaplıca suyunun tıbbi tahliller sonucunda sağlık açısından öneminin ortaya konulmuş olması kaplıcaların gelişmesi için önemli bir fırsattır.

Kaplıcalar, bölgesel ve ulusal bazda hizmet verebilecek bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelden faydalanılması için sağlık ve rehabilitasyon merkezleri inşa edilmelidir. Kaplıcaları cazibe merkezi haline getirmek için doğal çevreden etkin bir şekilde faydalanılması, tanıtım faaliyetlerine önem verilmelidir. Kaplıca, sadece yüzme ve günübirlik tatil mekânı ile birlikte bir şifa merkezi olarak kabul edilmeli ve tesisin gelişimine bu yönüyle önem verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Avşaroğlu, M. (1968). Türkiye Kaplıca ve İçmeler Kılavuzu. Kültür Turizm Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- Bayer, E. (1997). Türk Termal Turizm Potansiyeli İle Tesisleri ve Bir Uygulama. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Isparta.
- Bişgin, H. (2000). Termal Turizmin Değerlendirilmesinde Sportif Faaliyetlerin Yeri ve Önemi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya.
- Bulut, İ. (2001). Bingöl Kös Kaplıcalarının Coğrafi Etüdü, Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı: 5. Çizgi Kitapevi. Konya.
- Bulut, İ. (1999) Kökeni Termal Kaynaklara Dayanan Bir Yerleşme: Sivas – Sıcak Çermik, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, Sayı: 119, İstanbul.

- Çekirge, N. (1982). Kaplıcalardaki Kür ve Rekreasyon Birimlerinin Planlanması ve Tasarımı. İTÜ Yayınları.
- Karagülle, Z., İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi Tıbbi Ekoloji ve Hidroklimatoloji Kürsüsü Öğretim Üyesi, 10.11.1995 Tarihli Bilimsel Açıklama.
- Köksal, A. (1994). Türkiye Turizm Coğrafyası. Ankara.
- Özbek, T. (1991). Dünya'da ve Türkiye'de Termal Turizmin Önemi. Anatoloia. Sayı: 18.
- Pırnak, L. (1992). Turizmde Kaplıcaların Yeri ve Önemi, Amfora, Sayı: 7
- Raman, R. (1972). Şifalı Su Kullanma İlmî Balneoloji ve Şifalı Kaynaklarımız. Cumhuriyet Matbaası. İstanbul.
- Soylu, H. (2003). Şehir Coğrafyası Açısından Bir İnceleme: Bingöl. Aktif Yay. Erzurum.

İnternet Kaynakları:

- www.ilicalar.bel.tr
- www.kultur.gov.tr
- www.bingolgazetesi.com.tr
- www.termalturizm.org